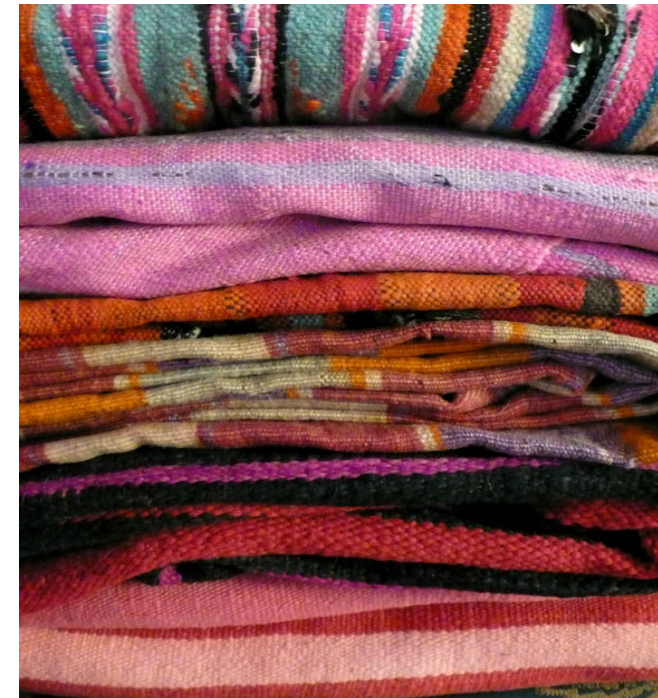

Viatges literaris

"Els minarets de Santa Sofia i de Sultanahmed es retallaven en un cel prim i irisat. A l'avinguda del basar encara hi havia prou trànsit: bastaixos, mules i genissers s'apressaven a retirar-se, abans de l'ocàs. Tot era un ordre. Si bé el fregadís era intens i abundós, no se sentia ni el vol d'una mosca, com de costum. Istanbul, la ben guardada, ho sabeu prou, és molt gelosa de la seva quietud."

Bosch, Alfred. Les Set aromes del món.
Barcelona : Planeta, 2004

TURQUIA

Actualitzat setembre 2011

Bosch, Alfred. Les Set aromes del món. Barcelona : Planeta, 2004 N Bos

A l'Europa del XVII la beguda de moda és el cafè, que aixeca passions de tota mena. Hi ha qui diu que porta a la impotència, el pecat i la mort, mentre que altres l'elogien com a poció afrodisíaca, remei o panacea universal. Un tal Fèlix Dufoy emprèn la recerca del millor cafè, però amb una peculiaritat: l'ensuma, l'observa però no el tasta. Amb ell ens embarquem en una singular aventura, del Londres protestant a l'harem d'Istanbul, de les muntanyes d'Àrabia als infortunis d'Abissínia, del candor de Negreria a la França cínica de Voltaire i, finalment, al Brasil de les grans plantacions. Però aquest llibre de viatges és també un periple interior, perquè Fèlix Dufoy ens condueix a revelacions insòlites, a enigmes que s'amaguen en el seu passat personal.

Eco, Umberto. Baudolino. Barcelona : Destino, 2001 N Eco

Baudolino és la història imaginària del fill espavilat i mentider d'uns pobres camperols nascut en un poblet del Piemont, allà on pocs anys després, en 1168, es fundarà la ciutat d'Alexandria, el patró de la qual és precisament Sant Baudolino i que és també la ciutat natal d'Umberto Eco.

Goodwin, Jason. El Árbol de los jenízaros. Barcelona : Seix Barral, 2007 N Goo

Istanbul, any 1836. Europa està en vies de modernitzar-se i l'Imperi otomà es veu obligat a seguir-ne exemple. Tanmateix, just en el moment en què el sultà planifica una sèrie de reformes radicals per evitar l'enrunament de l'Imperi, quatre assassins amenacen el delicat equilibri de poder a la cort. Només Yashim Togalu, un insòlit investigador, és capaç de descobrir-ne els autors.

Markaris, Petros. Muerte en Estambul : [Kostas Jaritos]. Barcelona : Tusquets, 2009 N Mar

Aquesta obra barreja la memòria personal de la seva ciutat amb la història, la cultura i les tradicions d'un dels indrets més fascinants del món, a mig camí entre Europa i Àsia.

Mourad, Kenizé. De part de la princesa morta. Barcelona : Edicions 62, 2000 N Mou

Novel·la història, narrada d'una manera molt viva i realista, reflecteix amb gran interès i mestria els ambients i els idiosincràsies específiques de la cort otomana, del poble libanès i de l'Índia dels rajàs, plena de grandesa i de misèria a la vegada. Al mateix temps, s'hi descriu de forma minuciosa la rica personalitat d'una dona que viu tots els esdeveniments amb un humanisme profund, capaç de superar tots els fanatismes, siguin de la mena que siguin.

Pamuk, Orhan. El Castell blanc. Alzira : Bromera, 2007 N Pam

La vida d'un jove italià, culte i apassionat, es veu truncada per sempre quan és capturat pels pirates en algun entre Venècia i Nàpols i venut com a esclau al mercat d'Istanbul.

Pamuk, Orhan. Em dic Vermell. Alzira : Bromera, 2007 N Pam

Viatgem fins al segle XVI, una època d'esplendor i decadència de l'Imperi Turc. El sultà vol quedar immortalitzat en un retrat, però la llei islàmica ho prohibeix.

Pamuk, Orhan. La Nova vida. Barcelona : La Magrana, 2007 N Pam

Una història d'amor i una crítica a la societat consumista occidental, que desprecia els valors de la cultura oriental que tants anys d'història conté.

Shafak, Elif. La Bastarda d'Istanbul. Badalona : Ara Llibres, 2007 N Sha

Yasar Kemal. El Falcó. Barcelona : Edicions 62, 1998 N Yas

Memed, nascut en un poblet enmig de la pobresa i la injustícia, pateix la tirania dels agàs (cacics). Passen els anys i Memed va nodrint un desig de revenja i de justícia.

Shah, Idries. Contes dels dervixos. Lleida : Pagès, 2005 297 Sha

Malgrat el seu enorme atractiu com a simples obres d'entreteniment, els contes dervixos mai no s'havien presentat simplement en el nivell de fàula, llegenda o folklore. En agudes, construcció i enginy, es poden comparar amb els millors relats de qualsevol cultura, tot i que la seva veritable funció com a contes d'ensenyament sufís és tan poc coneguda en el món modern que no existeixen termes tècnics ni populars per a descriure'ls. Durant segles, els mestres dervixos han instruït els seus deixebles per mitjà d'aquests contes, que es conserven per transmetre uns poders de percepció creixent desconeguts a l'home corrent.

Nómadas de las palabras : literatura entre continentes. Barcelona : Virus, 1997 80.0 Nom

Schwarzenbach, Annemarie. Todos los caminos están abiertos. Barcelona : Minúscula, 2008 N 842 Sch

Pamuk, Orhan. Estambul : ciudad y recuerdos. Barcelona : Mondadori, 2006 92(Pam) Pam

Narrativa de viatges

Pernau, Gabriel. Per terres d'Al-là : viatge a l'altra riba de la Mediterrània. Barcelona : Brau, 2006 910.4(56.9) Per

Potocki, Jan. Viaje a Turquía y Egipto. Barcelona: Laertes, 1985 910.4(560)Pot

Puigpelat, Francesc. La ruta dels almogàvers: un viatge per Grècia i Turquia. Barcelona : Proa, 2001 910.4 (495) Pui

Guies

Turquia. Tres Cantos: Michelin, 2008. 91(026)(560) Tur

Turquia. Barcelona: GeoPlaneta, DL 2009 91(026)(560) Tur

Turquia. Madrid: Anaya Touring, cop. 2011 91(026)(560) Tur

El teatre Karagoz de titelles

Fins a principis del segle XX, el teatre Karagoz va ser una expressió popular molt arrelada entre els turcs. Tanmateix, la vida moderna i en especial la televió, van arraconar aquesta forma artística, fins a tal punt que avui sobreviu gràcies a grups teatrals que lluiten contra la seva desaparició. El seu funcionament és senzill: es coloca una llanterna d'oli darrera una pantalla, i entre ambdues es manipulen els titelles. El públic es situa en una habitació a l'altre costat de la pantalla. Les marionetes estan fetes amb pell de camell o búfal, estirada fins aconseguir un aspecte semitransparent. El nitot es pinta i es retalla, se li cosen braços i cames per donar-li més realisme i les articulacions es mouen amb palets.

L'origen de l'expansió del teatre Karagoz a Turquia té moltes versions: Una d'elles assegura que la primera representació va tenir lloc a Egipte, amb presència del sultà Selim I (segle XVI). El monarca otomà va quedar tan meravella, que es va emprotar els titelles a Istanbul. Una altra explicació es remonta a finals del segle XIV, quan, quan, suposadament, es va realitzar el primer teatre de ombres a la cort de Bayaceto I.

La procedència del nom es també peculiar: la tradició assegura que en el segle XIV es construïa una mesquita a Bursa, i que els dos paletes, ambdós molt bromistes, Karagoz i Hacivad, passaven la jornada rient de mig món. La seva manera de treballar es va contagiar a la resta d'obriers, amb el resultat que la mesquita mai s'acabava. El sultà, quan se'n va assabentar, va ordenar la detenció i execució dels dos paletes bromistes. Un cop morts, el poble trobava a faltar les seves bromes i crítiques, sentiment que va aprofitar un artesà de titelles per crear dos personatges amb les característiques d'ells. A partir d'aquell moment la fama de l'heroi Karagoz es va estendre per tot Anatolia i tant en places com cafès, cases particulars o palaus es repetien les seves funcions durant reunions, festes populars i en el Ramadà.

Des del seu origen, l'èxit de l'espectacle es va deure al caràcter de Karagoz, un home ordinari, de parlar obscè, sense estudis, embaucador i gens amants del treball; en canvi, Hacivad, era cultivat i elegant, tot el contrari. Al llarg de l'obra s'establien lluites, discussions, jocs de paraules i fins i tot cants entre ambdós personatges. Amb el temps es van anar incorporant nous personatges, com el mariner de Lacia, el poeta persa, el metge grec, la criada nebre, ORFEBRE jueu, el MENDIDO... Les trames eren una crítica a la societat de l'època, i el sentit comú d'un personatge com Karagoz era capaç d'extreure MORALEJAS de totes les situacions.

Avui, no existeixen espectacles permanents de Karagoz, si bé diferents ciutats organitzen festivals cada any, com el de Bursa, pel novembre; o el "Traditional Arts Show" d'Adana i el "Traditional Theater in Performing Arts Center" d'Istanbul. D'altres companyies exporten aquest teatre de marionetes per tot el país.

(Altair nº19)

Cuina: Cevizli Ezme (Crema de nous i formatge)

Ingredients (10 persones)

un grapat de nous pelades ; un tros de formatge tipus *feta*; 1 cullerada de concentrat de pebrot vermell ; oli d'oliva ; fulles de menta ; julivert (opcional) ; all (opcional)

Preparació:

En un bol, aixafeu les nous i barregeu-les amb el formatge. Després, incorporeu-hi la pasta de pebrot vermell. (Si no en teniu, la podeu substituir per un pebrotet vermell picant ben trinxat.) Remeneu-ho i acabeu de lligar aquesta crema amb un raig d'oli d'oliva.

Doneu-hi el toc final amb unes fulles de menta trinxades o una mica de romaní. Si us hi agrada, també ho podeu acabar de condimentar amb una mica d'all i julivert trinxat ben menut. Com a complement, podeu servir un plat amb tomàquet a rodanxes i unes quantes olives negres.

Biblioteca Joan Triadú

C/ Arquebisbe Alemany, 5 - 08500 Vic
Tel. 93 883 33 25
e-mail: b.vic.jt@diba.cat
www.bibliotecavic.cat

Horari hivern

De dimarts a dissabte, de 10:00 a 13:30 h.

De dilluns a divendres, de 16:00 a 20:30 h.

Horari estiu (juliol i agost)

Dijous, de 10:00 a 13:30 h.

Dilluns a divendres, de 15:30 a 21:00 h.

